

Præstationskultur og præstationsfrigørelse

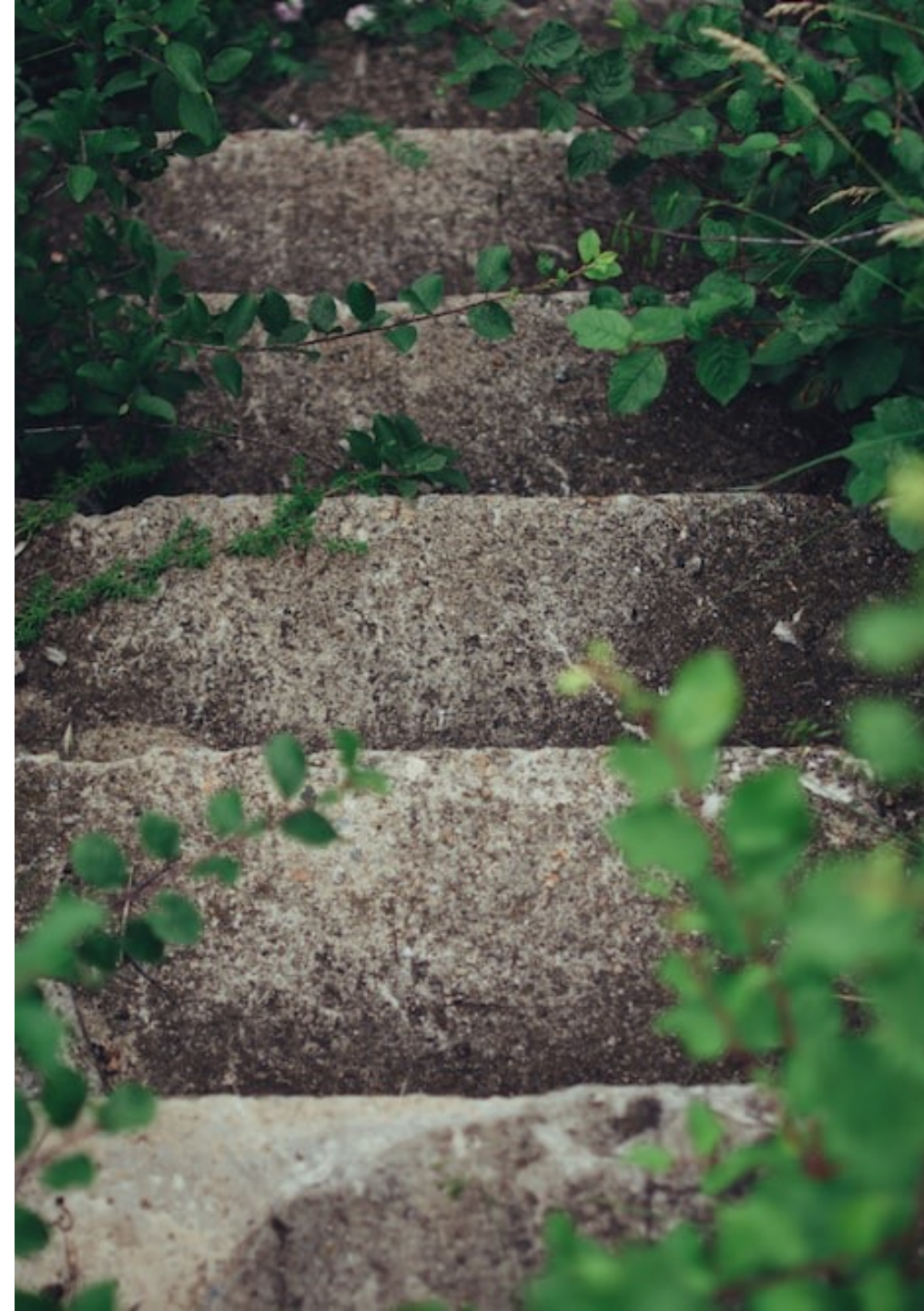
Søren Christian Krogh 16.03.2023

AALBORG
UNIVERSITET

Disposition

1. Hvordan ser præstationskulturen ud blandt unge
2. Hvad kræver præstationskulturen er unge
3. Hvorfor er den stressende
4. Hvad er modsvaret til præstationskulturen – præstationsfrigørelse!

Hvordan ser præstationskulturen ud blandt unge?

- Selvansvarliggørelsen er meget fremtrædende – ”Du skal arbejde sindssygt hårdt for at opnå det, som du gerne vil. Man skulle nok også arbejde hårdt før i tiden, men der gjorde man det måske ikke for sig selv, der gjorde man det mere for andre” (8. klasse, pige)
- Selvet kan ”perfektioneres” igennem selvmonitorering og ikke mindst selvoptimering – bliv den bedste udgave af dig selv!
- Der skelnes benhårdt mellem vindere og tabere – og der er meget lidt plads til mellem positioner
- Meget idealiserede kulturelle forestillinger om, hvad der kræves for at ”slå til” → stor vennekreds, høje karakterer, fysisk attraktivitet, det rigtige tøj, dygtig til sport osv.
- Hverdagen udspiller sig et utroligt højt tempo med meget omskiftelighed
- Gunstige positioner mindre stabile – skal kontinuerligt genvindes i kraft af præstationer

Præstationsformler

- Præstationer kommer på meget låste og entydige formler i præstationskulturen
- De unge presses ind i et yderst instrumentelt forhold til verdenen. Hvad giver point? Hvordan skal jeg være? Hvad er en gyldig præstation i en given kontekst?
- Uddannelse – fx læsehastighed, efterskoleophold og hvad skal jeg få ud af at læse Helle Helle
- Fritidslivet – fx spændende aktiviteter og den veltrænede krop
- Det sociale liv – fx Lala Berlin tørklæder og en særlig form for "likeability"
- Sociale medier – fx følgere, likes og en stor kontaktflade (teknologi som en særlig faktor)
- De unge oplever et kontinuerligt pres for hele tiden at afkode og efterleve gældende præstationsformler, netop fordi inklusion og "at kunne slå til" afhænger af dette – formler som vel og mærket også kan skifte utroligt meget løbende

Præstationskulturen er særligt stressende fordi

- Unge oplever, at inklusion i rigtig mange facetter af deres liv netop bliver præstationsbetonede – du skal spille med!
- Præstationer opleves som gensidigt konstituerende - ”der er ingen, der vil have en grim læge” (9. klasse, dreng). Der er derfor ikke nok bare at præstere et sted – hvor slapper man af?
- Den skaber en følelse af hele tiden at være på en rulletrappe, som kører nedad
- Frygten for at bliver ”afsløret” i ikke at kunne præstere godt nok er altid overhængende – social eksklusion, sanktioner, skuffe sine forældre osv. – visse fællesskaber opleves derfor også som meget utrygge og ikke-rummelige
- Præstationer her og nu – særligt i uddannelsessystemet – opleves som værende determinerede for fremtiden (meget på spil)
- At trække sig tilbage eller afkoble opleves som illegitimt – unge må fx lyve for at få sluppet af

Væren-i-verden

- ▶ Når verden taler til os, og vi mærker et samhørighedsforhold til verden, oplever vi resonans
- ▶ Vi er pludselig i samme tempo som verden (modsat rulletrappen), og det vi oplever har værdi "i sig selv"
- ▶ På det tidspunkt føler vi os hjemme i den verden, som vi er en del af – hvad end det handler om mennesker, ting, natur, en arbejdsplads eller et fag i skolen
- ▶ Tænkt på en situation, hvor I har oplevet, at verden kaldte på jer – I "besvarede" dette kald – og oplevede et samhørighedsforhold til verden

Præstationsfrigørelse

- Præstationsfrigørelse er i første omgang i tænkt forebyggende og særligt ind i en skolekontekst – udvidelse følger!
- Kernen i præstationsfrigørelse er at skabe sociale rum, hvor præstationsformlerne udvides, og der er mere plads til, at "noget" kan kalde på én
- Det kræver at sociale rum "tillader" det – det her skal tænkes ind i skoleklassen, i fritidslivet, i klubben, blandt vennerne, ture i naturen osv. – sociale problemer kræver sociale løsninger
- Der er intet i vejen med, at børn og unge præsterer, bliver dygtigere og udvikler sig
- Der er tilmed noget frigørende i at bliver "kaldt på" af et fag, en tekst, en aktivitet eller lignende og derfor fordybe sig, afsøger muligheder, eksperimentere, blive klogere på og videreudvikle på det (efterspørges også af de unge selv) – netop fordi det har en værdi i sig selv
- Kræver at vi som voksne (i bred forstand) meget eksplicit tør at skabe sociale rum i unges hverdag, hvor præstationsformler, pres og tempo italesættes, hvor der arbejdes med betydningen af, at en værdifuld præstation kan komme i mange former, og der arbejdes med kulturen fremfor med den enkelte (fx ved mobning)

Anders Petersen
og Søren Chr. Krogh

PRÆSTA- TIONS- KULTUR

Aarhus Universitetsforlag

Hvis man vil vide mere

Anders Petersen
og Søren Chr. Krogh
Prestasjonskultur

ÇAPPELEN DAMM AKADEMISK

Tak for jeres tid